
Vodni park Bonifika

Author(s): Bogo ZUPANČIČ

Source: *Urbani Izziv*, Vol. 11, No. 1, Urbane mreže / Urban Networks (junij 2000), pp. 89-92

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44179876>

Accessed: 03-07-2025 11:26 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Bogo ZUPANČIČ

Vodni park Bonifika

Koper – Zaradi širitve mesta in s tem povezanega večdesetletnega postopnega zasipavanja močvirnatih površin, ki deloma ležijo tudi pod ravnijsko morsk gladino, ter novih zasaditev izgublja koprsko Bonifika svojo prepoznavnost značilne mestne krajine in prvine mesta na otoku.

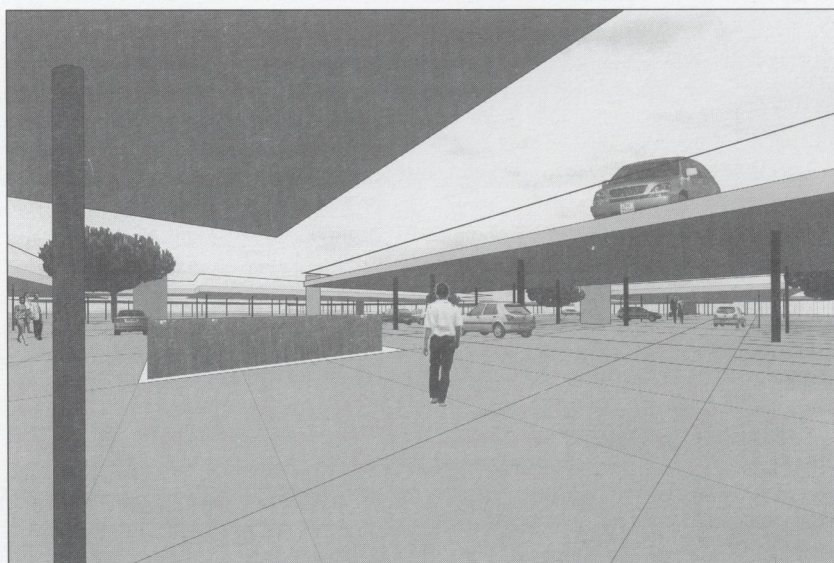
Arhitekt **Božo Rozman** je dobil za diplomsko nalogo Vodni park Bonifika študentsko Plečnikovo nagrado. Zaradi aktualnosti problematike področja Bonifike v Kopru, ki jo tokrat predstavljamo, imata nagrada in diplomsko delo še dodatno težo. Na majhnem koščku obale, ki jo imamo v Sloveniji, se močni, vendar nasprotujoči interesi križajo in si nasprotujejo, kar ponavadi rezultira v zaporedju nepremišljenih in nepovezanih posegov v prostor. Posledice teh procesov se kažejo tudi v Bonifiki – zaledju starega mestnega središča v Kopru, ki postopoma zgublja svoj prvotni značaj. Arhitektu Božu Rozmanu je uspelo v diplomski nalogi v analizo prikazati in s sintezo povezati številne značilnosti Bonifike.

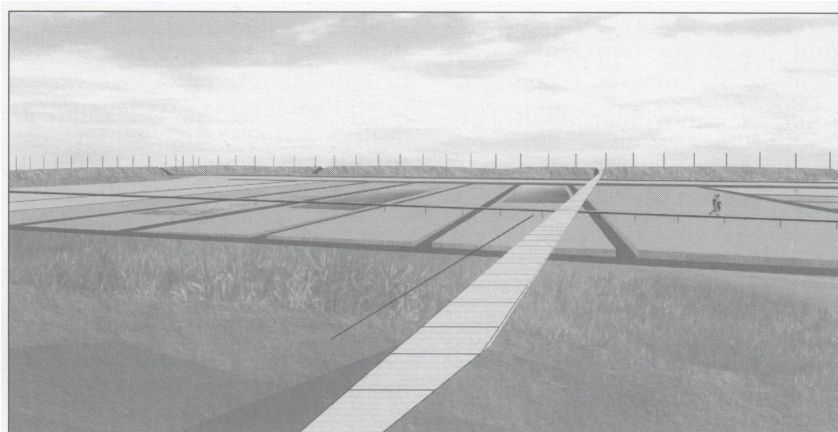
Strah pred spremembami v prostoru

Mladi arhitekt Božo Rozman pravi, da so stroge meje med mestom in krajino, ki so veljale v pojmovanju in graditeljski praksi prostora nekoč, vse bolj zabrisane. Nekateri se tem miselnim konceptom nočejo ali pa ne znajo odpovedati, eni gledajo na mesta z romantičnimi očmi, drugi pa zgolj s poslovnimi apetiti. Sodobno mesto je postalo mozaik regionalnih razsežnosti. Sestavljajo ga stari urbani centri s predmestji, stanovanjske soseske, vasi, industrijski parki, pristanišča, letališča, gozdovi, jezera, plaže, rezervati itn., ki so

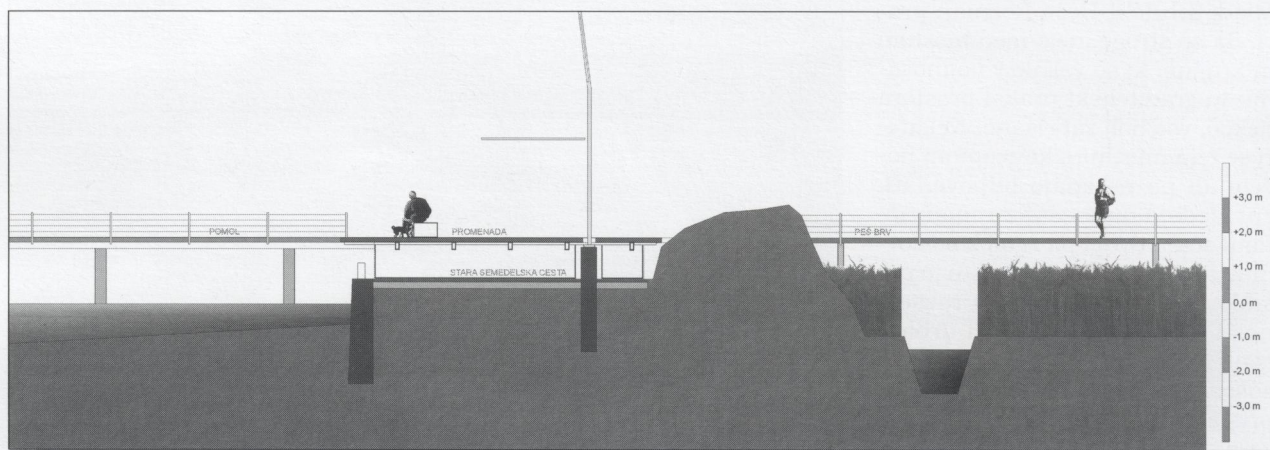
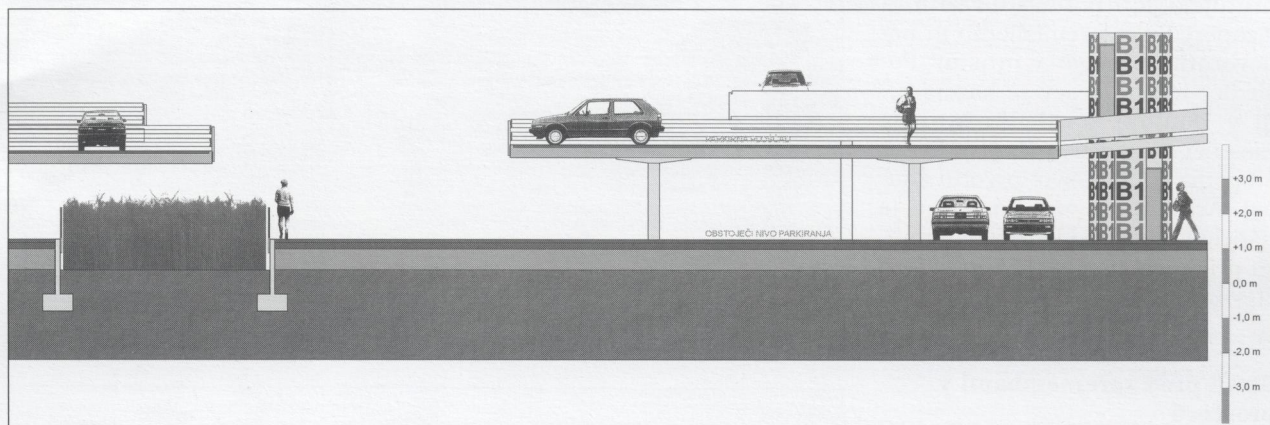
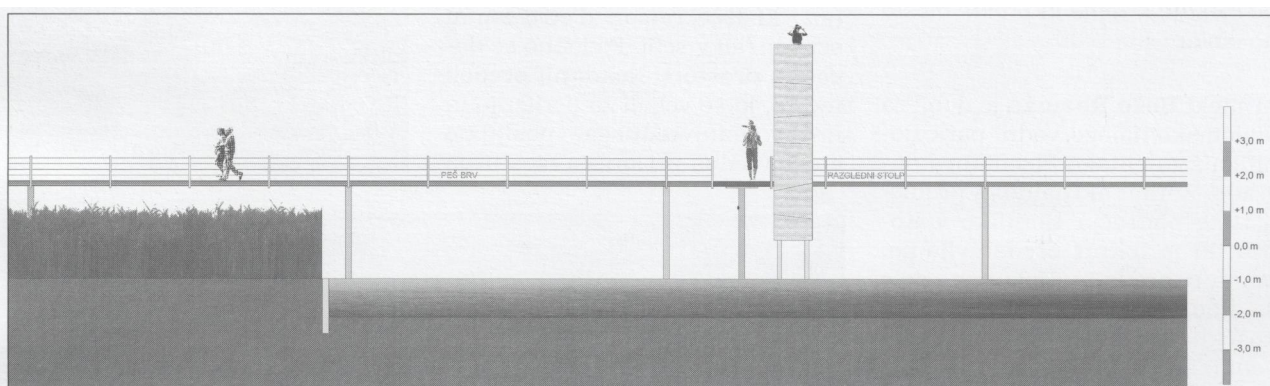
povezani s hitrimi cestami in drugimi lokalnimi omrežji. Glavni vzrok za spremembe v pojmovanju prostora vidi v razvoju univerzalnih tehničnih dejavnikov, kot so npr. nova konceptualna spoznanja, telekomunikacije, internet, ter njihovem vplivu na gospodarstvo in družbo kot celoto. Sodobni človek ni več ujetnik določenih misli, ljudi, prostorov in stvari, ampak jih sčasoma, po lastnem preudarku, menja, razširja, dograjuje in spreminja. Današnji človek postaja sodobni nomad in individualizirani posebnost, ki išče raison d'être zunaj sebe in/ali v sebi. Podobno se dogaja s prostori. Nekdanji predeli mesta, ki so veljali za periferijo in nekaj manjvrednega, postajajo enakovredna prizorišča mestnega

življenja, stara mestna središča pa samo svojski poudarki znotraj drugih tekmujočih sistemov. Te misli Rozman podkrepi s citatom Janeza Koželja, objavljenim v Arhitektovem biltenu št. 139/140: »Koncept krajine kot odprte in stalno spreminjajoče se nepredvidljive strukture povezuje vse nove definicije prostora, mesta in arhitekture v celoto vsenavzoče pri-

sotnosti. Koncept krajine razlaga tudi strategijo urejanja mesta, po kateri prazen prostor povezuje grajene strukture v celoto tako, da je zagotovljena prepustnost tokov in stalno odprta možnost za nove ureditve. Mesto in krajina sta s tem enotno opredeljena kot neločljivi, v novem sožitju povezani entiteti.« Strah pred spremembami v prostoru je zato odveč, nadomestiti ga mora jasna vizija, ki mora biti podprta predvsem od lokalne skupnosti, strokovne in tudi širše javnosti.

Prostorske analize Bonifike in ugotovitve

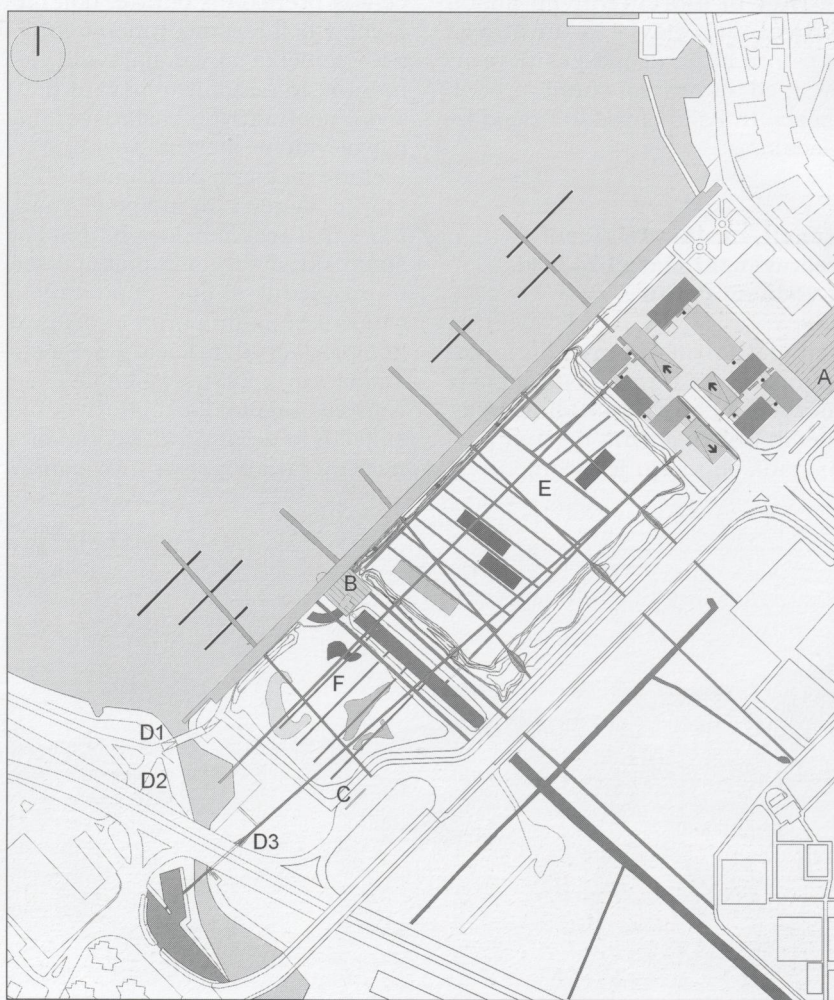
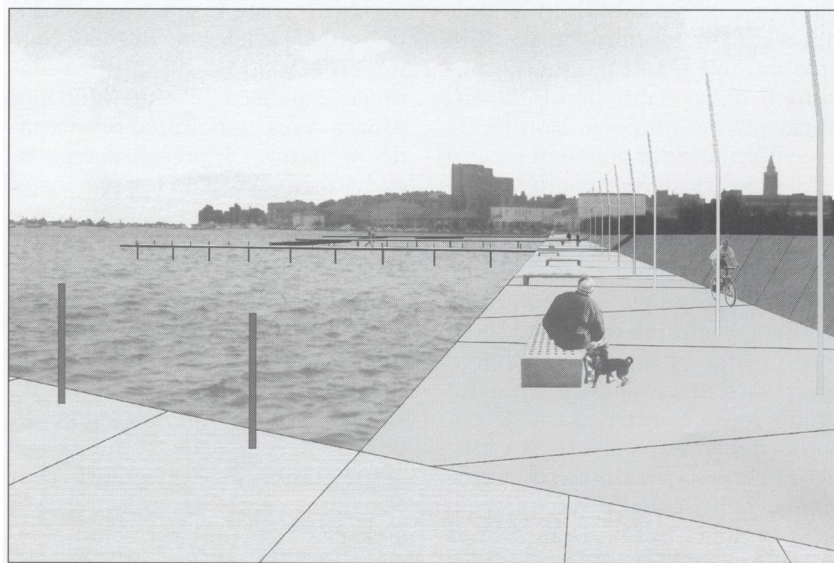
Arhitekt Božo Rozman je s problemskimi analizami pokazal med drugim na neustrezno rabo površin, onesnaženost, neobstoječe peš povezave med starim jedrom Kopra in Semedelo ter problem parkiranja. Zaradi stalnega in nekontroliranega nasipavanja, s katerim se stihjsko rešuje pomanjkanje parkirnih in drugih komunalnih površin mesta na eni strani ter pomanjkanje celostnih rešitev urejanja kopske Bonifike na drugi, se postopoma spreminja pas značilne mestne krajine v parkirno ploščad. S tem se spreminja identiteta ozkega odprtega prostora, ki še edini ohranja pogled na mestno silhueto in priča o otoškem izvoru mesta Koper (italijansko ime Capodistria to ohranja tudi v imenu). Značilen kakovostni naravni vmesni prostor je ostal zaradi nedostopnosti odmaknjen in v zavesti večine Koprčanov degradiran. Arhitekt Rozman s prostorskimi analizami območja ugotavlja težnjo po nadaljnji degradaciji obstoječega območja, pri katerem ozki naravni pas čedalje bolj zgublja svojo identiteto. Nejasno strategijo izrabe prostora v Kopru je treba zastaviti z jasno vizijo. Kaj predlaga arhitekt Božo Rozman kot sintezo analitičnih razmišljanj?

Sinteza kot povezava večplastnosti

Zapuščeni in razvrednoteni prostor Bonifika (pas med obalo in Semedelsko vpadnico je predmet podrobnejše obdelave v nalogi, op. B. Z.) bi s preureditvijo postal aktiven del glavnega mestnega prostora in privlačna peš povezava med danes ločenim starim mestnim središčem in Semedelo. Namesto dosedanje strategije prepuščanja prostora samodejnim, predvsem ekonomskim procesom in urbanizaciji, ki jo Rozman zaradi slabe zakonske regulacije vidi kot zaključno fazo prepuščanja samodejni rabi, predlaga alternativno strategijo dodajanja. Strategija dodajanja novega obstoječe-

mu je sodoben odgovor na urejanje odprtega prostora mestne krajine. Ta pristop ne ustvarja enofunkcionalnih »romantičnih« parkovnih ureditev, ampak omogoča reaktiviranje območja s prelaga-

njem različnih, med seboj dopolnjujočih se programskih plasti. Na ta način z novimi programi, rabi in dejavnostmi ohranimo in aktivno zavarujemo v območju sedimentirane prostorske kakovosti,

poudarja arhitekt Božo Rozman. Zasnovano območje, ki jo povezujejo posamezne programske plasti, kot dejavni katalizatorji urbane krajine tvorijo: vodno omrežje kanalov, mozaični rastlinski pokrov, omrežje poti in prehodov parkirne površine, mreža lahkih in nestalnih struktur ter omrežje svetil. S spletom teh plasti je mogoče postopno in po delih preoblikovati obravnavano območje Bonifike v specifičen, vendar sodoben mestni park s pestrim programom za različne dogodke. To je hibridni park, kjer se v več ravninah srečujejo in prepletajo naravni in arhitekturni elementi urejanja. Zasnova sledi zamisli o edinstvenem vodnem parku, kjer bi bili na nov način poustvarjeni za območje značilni zgodovinski nanosi. Nanosi, kot so morje, soline, poljedelska kultura in močvirje itn., so prikazani v časovnem sosledju, po katerem se je Bonifika izoblikovala. Danes zapuščeni in razvrednoteni odprti prostor bi s preureditvijo postal aktivni del glavnega mestnega prostora in privlačna peš povezava med danes ločenimi predeli mesta. In kako bi vse to fizično izgledalo?

Kanali, nasipi, dvignjeni večravninski platoji in brvi v vodnem parku

Arhitekt Rozman pravi, da je komunikacijska mreža sestavljena iz mreže peš poti, ki so tudi na dvignjenih brveh, glavna mestna promenada ob morju je dvignjena na

2.10 m nadmorske višine, v ureditev promenade je vključena tudi kolesarska steza, pomoli so postavljeni na pilotih, mali trg z vodnjakom in avtobusnim postajališčem je urejen na delu nekdanje parkirne površine na JV-robu mestne tržnice in programsko dopolnjuje pomemben del vstopa v Koper. Morski trg na mestu sedanjega črpališča je namenjen kot programska dopolnitev promenade ob morju. Ob preselitvi črpališča na drugo lokacijo je predvidena možnost uporabe stare strojnice objekta stavbe v obliki npr. kavarne ... Obstoječe glavno mestno parkirišče se na novo uredi in poveča, tako da nadaljnja širitev površine proti Bonifiki ne bi bila upravičena. Nova parkirna mesta se pridobi s sistemom dvignjenih parkirnih ploščadi z možnostjo fazne izgradnje. Z elementi trstičevja, drevesnih zasaditev in gozda stebrov dvignjenih parkirnih ploščadi ustvarja preurejeno parkirišče vtis prehoda iz odprte, bolj naravne v bolj mestno, umetno krajino. Z izmenjavanjem naravnih elementov in senčnih ploščadi dobi sedaj neatraktivno parkirišče značaj privlačne mestne površine ... Pletene mreže iz posušene trstike tvorijo senčila in pergole, mali, montažni programski volumni, kot so kioski, avtobusna postajališča in razgledni stolpi, dopolnjujejo osnovni program parka in delujejo kot privlačna vozlišča v zelenem ambientu ... Zasnova osnovne osvetlitve zagotavlja podoživljanje stoječih in dinamičnih vodnih elementov vzdolž parka tudi ponoči

... Obstoječa mreža izsuševalnih kanalov dobi v novi zasnovi funkcijo pritoka odvečnih vod iz glavnih kanalov v retenzijske bazene in površine ter njihovo odvodnjavanje v daljšem časovnem obdobju. Različno plitvi bazeni spreminjajo na programiran način svojo podobo z različnimi odsevi in zemeljskimi vzorci ... Ohranja se avtohtono trstiko kot prevladajočo rastlinsko vrsto ...

Ali je projekt uresničljiv?

Večplastni pristop je poleg tega, da ni izključujoč do nobenega akterja v prostoru, nedvomno tudi ekonomsko zanimiv, saj gre za razpršeno naložbo, ki privablja, povezuje tako domačine kot turiste ob vsakem času dneva, sezone in leta. Zasebno in javno partnerstvo med občino in zasebniki omogoča hitrejšo izgradnjo parka, daje zaslužek obema stranema, raznovrstnim obiskovalcem pa ponuja boljši in bogatejši program, kar je dobro za turizem in razvoj Kopra. Arhitekt Božo Rozman s svojo nagrajeno nalogo tako začenja z razpravo, kaj narediti s koprsko Bonifiko. S svojo rešitvijo se je naslonil na zgodovinsko podobo Kopra kot mesta na otoku in obalni pas Bonifike prepletel tako z naravnimi kot sodobnimi arhitekturnimi elementi znotraj javnega in zasebnega partnerstva. Kako se bodo odvijali dogodki v bližnji prihodnosti, ni povsem jasno. Škoda bi bilo zavreči ekonomsko donosno, trajno sonaravno, kompleksno večfunkcionalnost, ki jo »bistveno ceneje« ponuja tudi likovno atraktivni nagrajeni projekt.

Dr. Bogo Zupančič, univ. dipl. inž. arh., Ljubljana

Pojasnilo

Diplomska naloga Boža Rozmana, univ. dipl. inž. arh., Vodni park Bonifika (mentor Janez Koželj, Fakulteta za arhitekturo, Univerza v Ljubljani) je bila nagrajena s študentskim Plečnikovim odličjem za leto 1999.

